Versie: BOOT-Lijst vastgesteld in BOOT-overleg van 7 juni 2017

#	Maatregel	Wel of niet productief danwel innovatie	Artikelnummer POP3 (op basis van de modelverordening POP3 van de provincies)	DAW doelen			Grondsoort			Sector						Effect(en)				Factsheet
		Met productief wordt bedoeld dat een maatregel bijdraagt in de opbrengst voor de ondernemer. Dat kan zijn een hogere opbrengst per hectare (meer kilo's of hogere kwaliteit) of door hogere efficientie / lagere bewerkingskosten. Bij de afweging 'wel of niet productief' is gekeken naar de opbrengstverhoging, zonder dat er gekeken is naar de kosten die gemaakt moeten worden om die opbrengstverhoging te realiseren.		water-kwantiteit	water-kwaliteit	productie	Klei	Zand / löss	Veen	Vollegr.-teelt	Bloem-bollen	Melkvee-houderij	Akker-bouw	Boom-teelt	Fruit-teelt	vermindering uit- en afspoeling **N** in %, kg/ha	onderbouwing **N** (onderzoek / praktijkcijfers / expert-judgement / ....)	vermindering uit- en afspoeling **P** in %, kg/ha	onderbouwing **P** (onderzoek / praktijkcijfers / expert-judgement / ....)	Op de DAW- website staan factsheets met beschrijving van maatregelen. Om deze te laten aansluiten op de nieuwe BOOT-lijst worden factsheets waar nodig geupdatet of opnieuw opgesteld.
	Categorie A: MANAGEMENT / INSTRUMENTEN																			
	Regionale samenwerking																			
1	Bevorderen samenwerking akkerbouw, veehouderij en bollenteelt in relatie tot grondgebruik. Bijvoorbeeld roulatie grondgebruik om grondverontreiniging te voorkomen.																			
2	Gebiedsgericht bedrijfswaterplan opstellen. Het betreft hier voornamelijk het gezamenlijk opstellen van het plan door meerdere bedrijven in een gebied.																			
3	Landelijk uitrollen Vruchtbare Kringloop over alle sectoren. Het betreft hier voornamelijk het gezamenlijk opstellen van het plan door meerdere bedrijven in een gebied.																			
4	Gewasteelt gezamenlijk aanpassen: natte teelten. Het betreft hier voornamelijk het gezamenlijk opstellen van het plan door meerdere bedrijven in een gebied.																			
5	Het gebruiken van (rest)water van derden dat anders via het oppervlaktewatersysteem wordt afgevoerd.																			
	Planvorming voor eigen bedrijf																			
6	Integraal bedrijfsplan opstellen als onderdeel van bewustwordingsactiviteiten ter bevordering van waterbewust boeren.																			
7	Investeren in beslissingsondersteunende systemen Beregening.																			
8	Voorlichting mbt (bewust) Niet beregenen.																			
9	Investeringen in beslissingsondersteunende systemen (BOS) op basis van bodemonderzoek aangevuld met beschikbare meetresultaten.																			
10	Als onderdeel van voorlichting en kennisdeling: stel een bemestingsplan op.																			
11	Als onderdeel van voorlichting en kennisdeling: stel een Bodempaspoort op.																			
12	Stripgrazen of korte omweide-systemen.																			
13	Investeren in Beslissingsondersteunende systemen Gewasbeschermingsmiddelen.																			
14	Als onderdeel van voorlichting en kennisdeling: Pas gewaskeuze aan.																			
	Categorie B: BOVENWETTELIJKE INVESTERINGEN / subsidiabel POP3																			
	Gebruik mest en nutriënten																			
15	Teelten uit de grond mbt vollegrondsteelt met recirculatieplicht en nullozing, zoals in bakken en soorgelijke systemen.	Niet productief, mits innovatief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel).																	
16	Investeringen met betrekking tot precisiebemesting.	Productief.	Materiele investeringen kunnen onder H2 paragraaf 2 (investeringen, mits de investering gericht is op (de brede uitrol van) innovatie). 40% subsidie.																	
17	Investeringen met betrekking tot beddenbemesting.	Productief.	Materiele investeringen kunnen onder H2 paragraaf 2 (investeringen, mits de investering gericht is op (de brede uitrol van) innovatie). 40% subsidie.																	
18	investeringen met betrekking tot fertigatie.	Productief.	Materiele investeringen kunnen onder H2 paragraaf 2 (investeringen, mits de investering gericht is op (de brede uitrol van) innovatie). 40% subsidie.																	
19	Voeg een bacteriemengsel toe aan de mest om stikstof vast te houden in de mest en bodemleven te beschermen.		Niet subsidiabal onder investeringen. Dit lijkt eerder een vorm van exploitatie te zijn.																	
20	Bedrijf beschikt over een mestopslagcapaciteit van tenminste 9 maanden ten behoeve van het beter aanwenden van mest ter bevordering van de groei van gewassen (dus mest toedienen alleen als het gewas het nodig heeft).	Productief.	Materiele investeringen kunnen onder H2 paragraaf 2 (investeringen, mits de investering gericht is op (de brede uitrol van) innovatie). 40% subsidie.																	
21	Niet scheuren van blijvend grasland als onderdeel van bewustwordingsactiviteiten ter bevordering van waterbewust boeren.	Niet productief.	Het gaat hier om het verspreiden van kennis die nodig is voor het opstellen van die plannen cq bewustwording van de meerwaarde van die plannen. Adviseringen en trainingen zijn subsidiabel onder H2 paragraaf 1 (voorlichting en demonstraties), materiele investeringen kunnen onder H2 paragraaf 2 (investeringen, mits de investering gericht is op (de brede uitrol van) innovatie).																	
22	Investeringen met betrekking tot drinkbakken midden in perceel om uitspoeling nutriënten te voorkomen.	Niet productief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel).																	
	Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen																			
23	Mechanische en/of niet chemische onkruidbestrijding.	Niet subsidiabel: biologische boeren zijn verplicht aan deze eis te voldoen. Subsidiering van deze maatregel voor niet-biologische boeren zou verkeerd signaal zijn dan wel oneerlijke concurentie bevorderen.																		
24	Investeringen in spuittechnieken die drift vergaand reduceren zoals wingsprayer, luchtondersteuning en driftarmere dopppen dan wettelijk voorgeschreven.	Productief.	Materiele investeringen kunnen onder H2 paragraaf 2 (investeringen, mits de investering gericht is op (de brede uitrol van) innovatie). 40% subsidie																	
25	Investeringen in sensorgestuurde of andere selectieve en/of gerichte spuitapparatuur.	Productief.	Materiele investeringen kunnen onder H2 paragraaf 2 (investeringen, mits de investering gericht is op (de brede uitrol van) innovatie). 40% subsidie																	
	Hydrologische maatregelen																			
26	Pas in gestuwde delen zo nodig onderbemaling toe. Investeringen in pomp, met name in veenweidegebieden.	Niet innovatief																		
27	Kunstmatige infiltratie gebiedseigen zoetwateroverschotten ter aanvulling van de zoetwaterlens. Dit is bedrijfsoverstijgend en zal gezamenlijk dan wel door een overheid (waterschap) geinitieerd worden.	Niet productief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren 100% van de kosten EU subsidiabel). Kan mogelijk ook als blauwe dienst afgesproken worden. Dit kan als productief gezien worden als het betekent dat er meer water beschikbaar is in droge tijden waardoor en minder gewasschade door droogte is. Directe verbanden zullen moeilijk aan te tonen zijn.																	
28	Water vasthouden in een kavelsloot door: - Het plaatsen van een LOP-stuw of - Het verhogen van een bestaande duiker of - deze volledig te dempen of - het verhogen van de slootbodem.	Productief, echter niet erg innovatief en dus in de meeste gevallen niet subsidiabel.	Materiele investeringen kunnen onder H2 paragraaf 2 (investeringen, mits de investering gericht is op (de brede uitrol van) innovatie). 40% subsidie.																	
29	Investeringen mbt infiltratie via onderwaterdrainage (bv. veenweidegebied).	Niet productief in veenweidegebied, productief in andere gebieden.	Niet productief: H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren 100% van de kosten EU subsidiabel). Productief: materiele investeringen kunnen onder H2 paragraaf 2 (investeringen, mits de investering gericht is op (de brede uitrol van) innovatie). 40% subsidie.																	
30	Investeringen in voorzieningen zodat drainagewater niet wegstroomt maar opnieuw benut wordt binnen eigen bedrijf of door omliggende bedrijven.	Productief.	Materiele investeringen kunnen onder H2 paragraaf 2 (investeringen, mits de investering gericht is op (de brede uitrol van) innovatie). 40% subsidie.																	
31	Investeringen ten behoeve van opslag van hemelwater in een bassin, vijver en/of plas dat op eigen terrein ligt of in samenspraak met de betreffende grondeigenaar.	Niet productief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel).																	
32	Koppeling drainage met zuivering (bv. ijzerzand voorziening).	Niet productief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel).																	
33	Aanleg regelbare/ peilgestuurde drainage evt. in combinatie met klimaatadaptieve regelbare drainage.	Productief.	Materiele investeringen kunnen onder H2 paragraaf 2 (investeringen, mits de investering gericht is op (de brede uitrol van) innovatie). 40% subsidie.																	
	Beregenen of andere watergeefsystemen																			
34	Investeringen in gerichte watergeefsystemen.	Productief.	Als het een experiment of innovatie betreft H2 paragraaf 7: samenwerking voor innovatie of H2 paragraaf 8 EIP. Anders afhankelijk of het productief of niet productief is H2 paragraaf 2 of H2 paragraaf 6																	
	Waterberging																			
35	Beschikbaar stellen van landbouwgrond voor bovenwettelijke waterberging op perceel.	Beschikbaar stellen van grond is niet subsidiabel.	Kan onderdeel zijn van een blauwe dienst.																	
	Maatregelen in of langs het watersysteem (inclusief zuiveringsprocessen)																			
36	Aanleg droge bufferstroken (breder dan wettelijk voorgeschreven / mest- en spuitvrij) langs water.	Niet productief, alleen voor zover als hier fysieke terreinaanpassingenvoor nodig zijn.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel). Bij verpachten en/of beheer door de agraiër kan er mogelijk een vergoeding gegeven worden voor gederfde inkomsten door een minder hoge opbrengst en kan dit als een blauwe dienst beschouwd worden.																	
37	Aanleg / beheer natuurvriendelijke oevers en/of waterbergingsoever.	Niet productief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel). Bij verpachten en/of beheer door de agraiër kan er mogelijk een vergoeding gegeven worden voor gederfde inkomsten door een minder hoge opbrengst en kan dit als een blauwe dienst beschouwd worden.																	
38	Aanleg / beheer natte bufferstroken.	Niet productief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel). Bij verpachten en/of beheer door de agraiër kan er mogelijk een vergoeding gegeven worden voor gederfde inkomsten door een minder hoge opbrengst en kan dit als een blauwe dienst beschouwd worden.																	
39	Aanleg / beheer helofytenfilters in nabijheid watergang.	Niet productief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel). Bij verpachten en/of beheer door de agraiër kan er mogelijk een vergoeding gegeven worden voor gederfde inkomsten door een minder hoge opbrengst en kan dit als een blauwe dienst beschouwd worden.																	
40	Aanleg infiltratiegreppel (om afspoeling tegen gaan).	Niet productief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel). Bij verpachten en/of beheer door de agraiër kan er mogelijk een vergoeding gegeven worden voor gederfde inkomsten door een minder hoge opbrengst en kan dit als een blauwe dienst beschouwd worden.																	
41	Zuivering van drainagewater (stikstof/fosfor, in sloot/slootkant/bodem).	Niet productief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel). Bij verpachten en/of beheer door de agraiër kan er mogelijk een vergoeding gegeven worden voor gederfde inkomsten door een minder hoge opbrengst en kan dit als een blauwe dienst beschouwd worden.																	
	Maatregelen voor de erfsituatie en bedrijfsgebouwen																			
42	Herinrichting erf en aanleg opvangvoorziening voor tegengaan erfafspoeling (meer dan wettelijk verplicht / afdwingbaar).	Niet productief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel).																	
43	Ontsmettingsfust overdekt opslaan.	Niet productief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel).																	
44	Het aanleggen van voorzieningen om erf/bedrijfswater te zuiveren (meer dan wettelijk verplicht / afdwingbaar).	Niet productief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel).																	
45	Restwater spuitmiddel en dompelvloeistof inzamelen / opvangen en zuiveren (meer dan wettelijk verplicht / afdwingbaar).	Niet productief.	H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel).																	
46	Afkoppelen van schoon hemelwater en zo mogelijk hergebruiken.	Niet productief maar ook niet innovatief.	niet subsidiabel onder POP, mogelijk onder nationale/regionale regeling.																	
47	toepassen van gesloten vul en doseersysteem spuitapparatuur.	Niet productief.	Het betreft hier zeer kleine investeringen waarvan het de vraag is of het gewenst is om deze onder POP te financiering. Ligt meer voor de hand om bevorderign van deze maatregel dit mee te nemen in een voorlichting / kennisdelings project. Hoofdstuk 2 paragraaf 1 (voorlichting en demonstraties).																	
	Maatregelen om goede bodemstructuur te bevorderen																			
48	Investering in vaste rijpaden op perceel, aanschaf GIS/materieel.	Productief.	Materiele investeringen kunnen onder H2 paragraaf 2 (investeringen, mits de investering gericht is op (de brede uitrol van) innovatie). 40% subsidieanders H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel).																	
49	Terrassen aanleggen.	Dit is niet innovatief en waarschijnlijk alleen van toepassing in een paar kleine delen van Nederland. Aanleg zou een niet productieve investering kunnen zijn (mits de terassen voor gebruik voor een langere periode aangelegd worden en niet voor een beperkt aantal jaren) om water vast te houden / erosie tegen te gaan.	Niet subsidiabel onder POP, mogelijk onder nationale/regionale regeling. Indien niet productief: H2 paragraaf 6 (niet produktieve investeringen water, indien de investering geen bedrijfsvoordeel oplevert voor de ondernemer en ook fysieke maatregelen betreft die het watersysteem verbeteren. 100% van de kosten EU subsidiabel).																	
	Categorie C: Verbeterde GLP/GLP2020																			
	Gebruik mest en nutriënten																			
	Dierlijke mest																			
50	Bemesting met organische mest vindt plaats als de bodemtemperatuur tenminste 8 graden C bedraagt.																			
51	Stel de organische bemesting uit tot vlak voor planten/zaaien.																			
52	Uitrijdperiode dierlijke mest verkorten tot optimale groeiseizoen van geteelde gewas (gewasafhankelijk bemesten).																			
53	Dierlijke mest niet in het najaar, of kleine giften afgestemd op behoefte.																			
54	Bepaal de stikstofwerkingscoëfficiënt van mest (op bedrijf, tijdens toedienen, doseren aanpassen, etc.)																			
55	Kies de geschikte soort organische mest: N/P-verhouding, mestsoort en bewerkte producten.																			
56	Kies voor organische meststoffen met optimale C/N verhouding.																			
57	Tijdens uitrijden van drijfmest wordt water toegevoegd.																			
58	Pas mestbewerking toe (mestscheiding, mengen, etc).																			
59	Beperk de dierlijke mestgift en bemest bij met kunstmest gedurende het groeiseizoen voor een hogere efficiëntie.																			
60	Plaats drinkbakken midden in perceel om uit- en afspoeling dierlijke mest te voorkomen.																			
61	Gewassen telen voor uitmijnen fosfaat.																			
	Kunstmest																			
62	Pas minder uitspoelingsgevoelige N-meststoffen toe.																			
63	Pas vloeibare N-meststoffen toe als bijbemesting: via blad / rijenbemesting, etc.																			
64	Kunstmestgift afstemmen op mineralisatie: - in voorjaar, - in het najaar geen kunstmest na 15 aug.																			
65	Bemesting met kunstmest vindt plaats als de temperatuursom boven de 180 graden C is.																			
66	Stem N-gift af op N-leverend vermogen vd bodem.																			
	Overige maatregelen nutriënten																			
67	Grasbedekking in stand houden door maai- en/of graaslengte van 5 naar 7 cm te brengen.																			
68	Verhogen gewasbedekking zomerperiode op weidepercelen, bijv. van 800 naar 1100 Kg Droge stof.																			
69	Bepaal de behoefte van de overige nutriënten (anders dan N en P).																			
70	Optimale Ph- en Ca/Mg verhouding voor optimale productie gewas.																			
71	Bepalen werkelijke N en P-afvoer.																			
72	Meten Nmin oogst.																			
73	Plant mais in ruitverband.																			
74	Breng drempels aan tussen ruggen in aardappelteelt.																			
75	Gebruik baggerpomp op het juiste moment. Hergebruik fosfor en stikstof uit slootbagger (kwaliteitsbaggeren)																			
	Maatregelen om goede bodemstructuur te bevorderen																			
76	Voer alleen bewerkingen uit onder goede omstandigheden.																			
77	Pas sleepslangbemesting toe.																			
78	Toepassen Niet kerende grondbewerking of Ondiep ploegen.																			
79	Investering in apparatuur die insporing voorkomt door de juiste machines en juiste bandenspanning afgestemd op bodembelastbaarheid.																			
80	Bewerk grond haaks op de helling.																			
81	Gebruik diepwortelende grassoorten.																			
82	Gebruik diepwortelende rustgewassen.																			
83	Stel een ruimer bouwplan op en wissel meer af.																			
84	Teel vroegrijpe gewassen voor inzaai van een stikstofvanggewas.																			
85	Egaliseer laagtes in percelen (natte delen opheffen).																			
86	Bekalk plaatsspecifiek.																			
	Maatregelen om organische stof te bevorderen																			
87	Hergebruik gewasresten (stro, blad) op het bedrijf.																			
88	Voeg compost of andere organische stof verhogende bronnen toe.																			
89	Gebruik diepwortelende grassoorten.																			
90	Pas groenbemesters/onderzaai toe.																			
	Maatregelen om bodemleven te bevorderen																			
91	Hou het perceel lang bedekt.																			
92	Verhoog de aanvoer van verse organische stof.																			
93	Voorkom braakliggen van grond (75% jaarrond groen).																			
94	Pas mengteelten toe.																			
	Hydrololigsche maatregelen																			
95	Maak greppels afsluitbaar.																			
	Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen																			
96	Varieren in gewaskeuze om gebruik GBM te verminderen/voorkomen om ziektedruk te verminderen.																			
97	Kies voor andere rassen.																			
	Maatregelen voor de erfsituatie en bedrijfsgebouwen																			
98	Vang het perssap op in stro.																			